

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Theologiæ Speculativæ Scholasticis Prælectionibus Et
Exercitiis Accommodatæ Libri IV**

Haunold, Christoph

Ingolstadii, 1678

LXXI. An ad Rei confessionem teneatur juridicè interrogatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82733](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82733)

studium : remittendo ad iudicem Superiorem cum Testimonio privatæ notitiæ, vel, si Iudex supremus sit, condonando, aut commutando poenam. Plura similia media legi possunt apud Dianam l. c. & alios D. D. Quare Sententia P. Haun. etiam ex hoc capite est commendanda, quod adigat Iudicem ad aliquem modum excogitandum, quo liberet innocentem ab extremo & gravissimo Supplicio.

CONTROVERSIA LXXI.

REI CONFESSIO.

An ad eam teneatur iudicē interrogatus.

317. **Q**uod ab Adversario immeritò dicitur *Debilis Speculatio* P. Haunoldi, to. 5. de Just. tr. 2. n. 317. docentis : *Facta iudicā interrogazione non teneri Reum sub mortali fateri veritatem, si timeatur sententia mortis, & spes sit evadendi, ex eo redditur manifestum, quia Adversarius contrarium non evincit.* Non enim hoc ipso, quod Iudici competat Jus exquirendi Veritatem per torturam, (quod Jus ad formam Iudicij spectare, non opus erat probare, cum id nemo ex nobis neget) correspondet in Reo obligatio in conscientia fatendi delictum, ut Adversarius contendit, nec sufficienter probat ex S. D. 2. 2. q. 69. a. 1. in corp. ita quidem scribente. [Pertinet ad debitum Iustitiæ, quod aliquis obediat suo Superiorem in his, ad quæ Jus prælationis se extendit. Iudex autem Superior est respectu ejus, qui iudicatur. Et ideo ex debito tenetur accusatus Iudici veritatem exponere, quam ab eo secundum formam Juris exigit. Et ideo si confiteri noluerit Veritatem, quam dicere tenetur, vel si eam mendaciter negaverit, mortaliter peccat.] Verum, hic textus non est exclusivus omnis exceptionis, quin obligationi in conscientia fatendi Veritatem, substitui possit in Reo necessitas subeundi, & Jus in Iudice inferendi torturam.

318. Ratio exceptionis à mente S. Thomæ non alienæ, desumi potest ex ipso S. Thomæ, qui q. 69. a. 4. ad 2. ait : *Non tenetur (Reus) facere id, unde mors sequatur, quod est manere in loco; unde ducatur ad mortem. Tenetur tamen non resistere agenti, quin patiatur, quod justum est eum pati.* Sublumo. Atqui fateri crimen capitale, est facere id, unde mors sequatur : ergo Reus non tenetur fateri crimen : tenetur tamen non resistere inferenti torturam, quin patiatur, quod justum est eum pati, id est, ad quam torturam inferendam Jus competit

Iudici, legitimam formam Iudicij servanti.

319. Ex prædictis Verbis S. Doctoris colligitur adhuc aliud argumentum à pari, assertæ nostræ exceptionis. Sicut Reo, etiam legitimi Iudicis prohibitione, vel aresti dictatione non obstante, licitum est, fugâ physicâ & corporali servare vitam, etiam si, manendo non se positivè occideret, sed tantum negativè, & permittivè, nec tamen ex hac licentiâ violatur Jus Superioris, nec Iustitiæ Vigor enervatur : Sic etiam legitimi Iudicis prohibitione non obstante, licitum est, fugâ morali, & mentali, per abnegationem delicti cum reservatione mentali, seu cum usurpatione Verbi *nego* in sensu Contr. 68. explicato, servare Vitam, etiam si fatendo delictum Reus non se positivè occideret; nec tamen ex hac licentiâ violatur Jus Superioris, nec Iustitiæ Vigor enervatur, cum pro obligatione non celandi Veritatem suppetat aliud medium, nempe Jus torturæ, longè efficacius extorquens Veritatem, quam obligatio conscientie, liberè violabilis, & in ordine ad processum externum judicalem parum utilis. Vnde aliud est : dari iu Superiore Jus interrogandi Reum, & non confitentem torquendi, quæ est potestas civilis : & aliud : dari Jus obligandi in conscientia ad Confessionem : quod ab Adversario dicimus, tam parum probari posse, quam Jus obligandi ad non violandum arestum indicium.

320. Confirmatur sæpius dicta exceptio aliâ adhuc paritate. Non magis pertinet ad debitum Iustitiæ, quod aliquis obediat suo Superiorem in his, ad quæ Jus prælationis se extendit &c. quam quod aliquis relinquat suo domino omnia ea, ad quæ Jus proprietatis se extendit; suppositâ enim Jurisdictione & Rerum divisione, utrumque est ex obligatione naturali debitum : Ergo sicut à posteriori debito natura exceptit extremam necessitatem, propter congenitum amorem Vitæ, & inobservabilitatem illimitati debiti, ita etiam in priori in ordine ad Confessionem delicti solo præcepto humano, & per torturam longè efficacius supplebili, debitum, exceptit periculum mortis, ob eandem rationem : præsertim cum Leges humanæ ex communi D. D. consensu non habeant ita absolutam & irrelaxabilem vim obligandi, sicut leges Divinæ, versantes circa objectâ, ideo prohibita, quia mala, & non ideo præcisè mala, quia prohibita : Celario autem criminis, seclusâ prohibitione, non est intrinsecè mala.

321. Vnde hanc sententiam, ut probabilem, & in praxi tutam fatentur viginti quatuor Autores, nominatim à P. Haunoldo l. c. relati, & pro ea refert ac sequitur Diana longè plurimos p. 2. tr. 15. Resol. 26. & 27. rursum p. 3. tr. 5. Resol. 103. & p. 10. tr. 13. Resol. 13. Vbi adversus Texedam, notam improbabilitatis illi inu-

rentem,

gentem, ex eiusdem Inclyta Religione Domini-
cana opponit Sapientissimum Magistrum Serra,
hæc ex illo excipiens Verba. [Sylvester
hanc sententiam non iudicaret improbabilem,
etiam NB. in Via D. Thomæ: cum Verbo Ac-
cusatio 1. q. 13. & Verbo Confessio q. 1. illum
intelligat, quando agitur ad pœnam spiritua-
lem, non aliam. Ego absolute hanc sententi-
am ob Autoritatem Auctorum citatorum, & ar-
gumenta facta, probabilem esse iudico, sicque
non esse cogendos mileros reos, etiam si iudicē
interrogentur in causa capitali, confiteri cri-
men.] Quid ad hæc Adversarius? Aliud
nihil; nisi quod adhuc obiter indicet aliud argu-
mentum P. Haunoldi, & ad id obiter responde-
at, dicens: [Nec movere debet, quod hæc
obligatio, ut indicavit Haunoldus, paucos mo-
veret; quia exemplis non est iudicandum, sed
legibus. L. sed liceat. 12. ff. de Officio Præfi-
dis.]

322. Verum, præterquam quod Autor
non videatur ipse in se ipse legem, sed ex alio
retulisse, unde facile irrepsit pro initio legis, sed
licet, initium male impressum, ed liceat, allata lex
non quadrat huic loco, illa enim non approbat
obligationem, ut utilem, quæ paucos moveret,
sed Præfectis provinciæ æqui & iusti, secundum
rationem, & non secundum mala exempla pro-
curandi modum præscribens, dicit: *Sed licet is,*
qui provincie præest, omnium Romæ Magistratum
Vice, & officio fungi debeat, non tamen spectandum
est, quid Roma factum est, quam quid fieri debeat.
Deinde, si in præfenti Controversia ex legibus ci-
vilibus de obligatione conscientie iudicandum
esset, ex his potius confirmaretur contra Adver-
sarium sententia P. Haunoldi. Nam L. 4. ff. de
testibus dicitur. *Lege Iulia iudiciorum publicorum*
cavetur, ne invito denuntietur, ut testimonium litis
dicat adversus socerum, generum, Viricum, privignū,
sobrini, sobrinam, sobrinum natum, eosque, qui priori
gradu sint. Ex hac lege, in naturali amore erga
sanguine iunctos fundatā, subsumo. Atqui ne-
mo cuiquam magis est sanguine iunctus, quam
ipse sibi: ergo multo magis eximendus est ab
obligatione in conscientia dicendi testimonium
litis adversus seipsum in causa mortis, quando
propter administrationem iustitiæ, & punitionem
proprij criminis, omnino a foro, & a Jure
interrogandi, vel etiam torturæ, eximi non po-
test, vel ab obligatione dicendi verum in causis
minoribus, non supplebili per torturam. Et
L. 7. C. de testibus habetur. *Nimis grave est, quod*
pœtis, urgeri partem diversam ad exhibitionem eorum,
per quos sibi negotium fiat. Unde intelligitis, quod
intentionis vestra proprias adferre debetis probatio-
nes. Iterum subsumo. Atqui hoc multo magis
grave est, obligari partem ream in conscientia,
ut confessione criminis capitalis sibi ipsi omnium
gravissimum negotium faciat: ergo non est ob-
liganda ad Confessionem criminis, quæ esset

omnium efficacissima probatio; sed probationes
aliunde sunt afferendæ. Itaque credo Adver-
sarium jam penitus provocacionis ad leges, sæ-
pe duntaxat præscribentes formam processuum
judicialium non disponentes quo ad obligatio-
nem Conscientiæ, ut taceam, quod ille supponat,
dari eam legem obligantem Reum, & non pro-
bet, ut debebat probare.

CONTROVERSIA LXXII.

RESTRICTIO MENTALIS.

*An hæc aliquando sit li-
cita.*

323. Q. Vemadmodum P. Haunoldus, 1. de
Jult. tr. 4. n. 784. me ito, ut illicitam
improbatur locutionem externam cum mentali
restrictione ad verum sensum, si talis restrictio
fiat sine rationabili causa; ita efficacibus argu-
mentis, ab Adversario, ut ex silentio illius col-
ligo, insolubilibus, cum valde communi sen-
tentia recte probat, ejusmodi locutionem men-
te restrictam non habere rationem mendacii, sed
ex rationabili causa posse esse licitam; quod cla-
ris Verbis indicat S. Th. 2. 2. q. 111. a. 1. ad 1. ubi
ex S. Aug. ait: [Non omne quod fingi-
mus, mendacium est; sed quando id fingimus,
quod nihil significat, tunc est mendacium. Cum
autem fictio nostra referatur ad aliquam signifi-
cationem, non est mendacium, sed aliqua figura
Veritatis.] Hoc ipso restrictionem menta-
lem continens, si ad aliam occultam signifi-
cationem referatur, quam qualem Verba, & cir-
cumstantiæ, in quibus prolata sunt, exterius de-
notare videntur. Per talem figuratam restri-
ctionem mentalem idem S. Doctor 3. diff. 33.
a. 3. ad 1. excusans Verba Jacob, Gen. 27. alle-
rentis se esse primogenitum, inquit, [Di-
cendum, quod Verba, quæ Jacob protulit, NB.
secundum aliquem Intellectum (restrictentem
Verba) necessitatem vel veritatem habuerunt:
Sibi enim primogenitura DEI electione debeba-
tur, & ad illum intellectum Spiritus Sanctus
Verba ordinabat, cujus instinctu & intellectu
Verba ordinabat, sive ipse illum intellectum ex Verbis
acciperet explicitè, sive NB. implicitè (per re-
strictionem mentis) hoc significare intendens,
ad quod Spiritus Sanctus ordinabat, unde NB.
a mendacio excusatur: & eadem ratio est de
omnibus Verbis, quæ mendacium sapere viden-
tur ab illis Viris prolata, in quibus mendacium
concedere nefarium videtur.] Idem dicit, &
Scripturæ exemplis confirmat S. Doctor 1. 2. q.
110. a. 3. ad 3. Si autem, ut Adv. contendit, lo-
cutio externa, audienti pariens falsum sensum, per